

Pensjon etter privatisering

27.10.2015

Sissel Rødevand, aktuar og partner i Actecan

Den dårligst tillatte innskuddsordningen er vanlig praksis i servicenæringen og gir liten eller ingen uttelling på pensjon. Ifølge beregninger utført av Actecan, kan et stort sykehjem spare 3–4 millioner kroner årlig på å gå over til en slik ordning. I tillegg kan kommersielle aktører spare ytterligere på å kutte ut de ansattes uføre- og etterlattepensjoner.

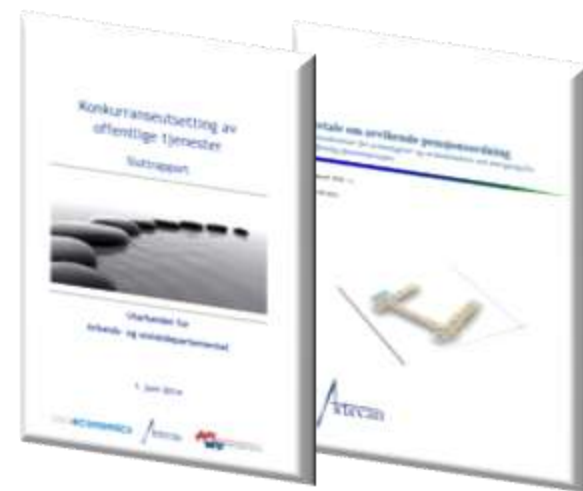

Ifølge Actecans beregninger, vil for eksempel en renholder født i 1985 i 75 prosent stilling fra 25 år, få 60 prosent høyere tjenestepensjon fra en offentlig ordning. En helsefagarbeider med tilsvarende karriere vil få 130 % høyere tjenestepensjon

Privatisering

- Særlig to utredninger Actecan har vært med på som kan nevnes i denne sammenheng:
  - Konkurransetutting av offentlige tjenester
    - 2014, utarbeidet for Arbeids- og sosialdepartementet av Actecan, Oslo Economics og AFI (Arbeidsforskningsinstituttet)
  - Avtale om avvikende pensjonsordninger
    - 2015, utarbeidet for Virke av Actecan

Hva skjer med pensjon ved privatisering

- Pensjonsordningene må endres (private bedrifter kan ikke ha offentlig tjenstepensjon)
- Tidligere: Kunne gå til en ytelsesordning
- Nå: Må over på innskuddspensjon eller hybrid (etter tjenstepensjonsloven)
  - Livsforsikringsselskapene tilbyr ikke ytelsespensjon lenger
  - For å få ytelsespensjon må det derfor eventuelt opprettes en pensjonskasse

Ikke alle ansatte må endre pensjon

- Sykepleiere har egen lovfestet pensjonsordning
- Apotekansatte har egen lovfestet pensjonsordning

Hvilke ordninger ble valgt

- Avhengig av sektor/tariffavtaler
- Eks. Barnehagenes Landsforbund har avtale om ytelsesordning
- Eks. Bussbransjen har avtale om innskuddspensjon med de «gamle» maksimalgrensene
  - 5 % av lønn mellom 1 og 6 G, 8 % av lønn mellom 6 og 12
- Eneste krav er ellers minimumskravet til obligatorisk tjenstepensjon (fra og med 2006):
  - 2 % innskudd av lønn mellom 1 og 12 G til innskuddspensjon eller hybrid
  - (Ca 60 % ytelsesordning)

Hvilke ordninger kan nå velges

- Innskuddspensjon eller hybridpensjon
- Noen hovedforskjeller mellom disse
  - Livsvarig pensjon: hybridpensjon
  - Kjønnsnøytral: hybridpensjon (når lik pensjon over livet er nøytralt)
  - Arbeidsgiver betaler alle kostnader (også i utbetalingsperioden): hybridpensjon
  - Kan sikre opptjent pensjon: hybridpensjon
  - Den ansatte kan velge utbetalingsperiode: innskuddspensjon
  - De etterlatte får pensjonskapitalen ved død: innskuddspensjon (etter egne regler)
  - Den ansatte kan investere selv og få høyere forventet avkastning, men også større risiko: både innskuddspensjon og hybridpensjon

Endringer i alderspensjon ved privatisering

Etter endringen vil:

- Nyansatte får ny privat tjenestepensjon
- Eksisterende ansatte vil få pensjon både fra offentlig og privat tjenestepensjon
  - De oppsatte rettigheter i den offentlige ordningen blir G-regulert
- Offentlig tjenestepensjon avkortes mot privat AFP

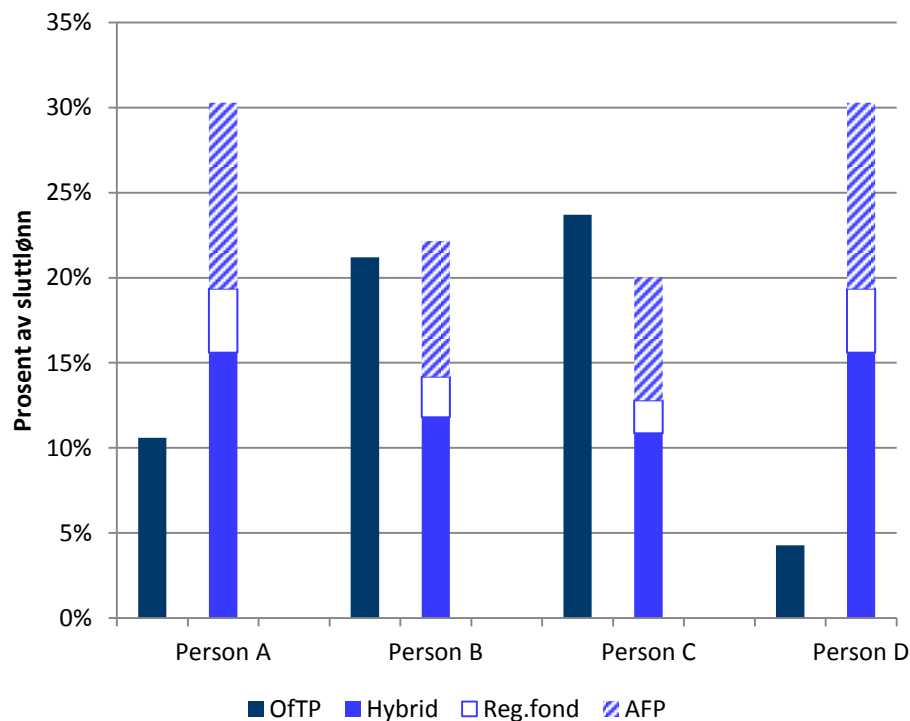
Noen forskjeller mellom pensjonsordningene

	Offentlig	Privat*
Bruttopensjon	Ja	Nei
Levealdersjustering	Ja, ind. garanti før 1959	I hybridene (men # offentlig)
Livsvarig utbetaling	Ja	I hybridene, valgfri tid i innskudd
Alleårsopptjening	Nei	Ja
Sluttlønn	Ja	Nei
Garantert pensjon	Ja	Avhengig av verdiutvikling, men kan være garantert i hybridene
Kan «ses bort fra» år med deltid	Ja	Nei
Krav til tjenestetid	3 år totalt i offentlig	1 år på hvert arbeidssted
Krav til stillingsbrøk	0 i kommunal, annet i stat	20 %
Pensjonsregulering etter uttak	G-0,75 %	Avkastning eller G-0,75 %

Noen forskjeller i AFP

	Offentlig	Privat
Utbetalingsperiode	62-67	62-livsvarig
Pensjonens størrelse	Alderspensjon fra folketrygden + kr 20 400, eller OfTP	Summen av 3,14 % av lønn opp til 7,1 G gjennom livet (til 61 år), uansett arbeidsgiver
Levealdersjustert	Nei	Ja
Krav for å få AFP	<ul style="list-style-type: none"> Ikke motta uføretrygd Må være ansatt i det offentlige ved uttak Minstekrav til inntekt og stillingsandel Enkelte forskjeller om ansatt i stat eller kommune	<ul style="list-style-type: none"> Ikke motta uføretrygd Jobbe i AFP-bedrift ved 62 år og minst 7 av de 9 siste årene
Folketrygd samtidig	Nei	Ja (men kan stoppe folketrygden etter at AFP er innvilget)
Arbeide samtidig	Bare i forhold til uttaksbrøk	Ja
Annen tjenstepensjon samtidig	Nei	Ja

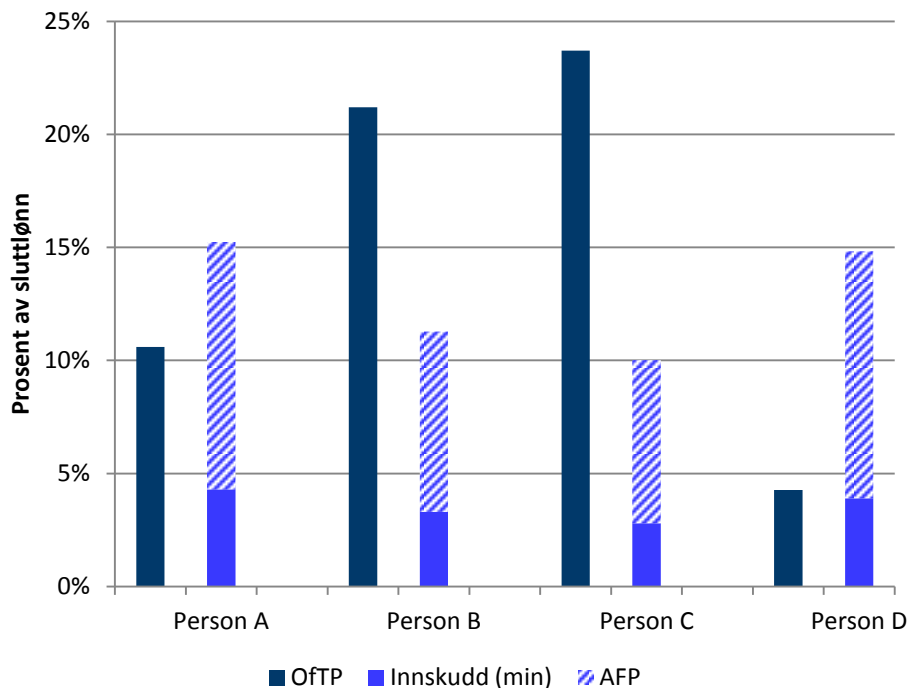
Forskjeller i pensjon, maksimale innskudd

- A: Startalder 23 år lønn 5 G, deltid 100 %
- B: Startalder 27 år, lønn 7 G med 20 % høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn, deltid 100 %
- C: Startalder 27 år, lønn 6 G med 7 % høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn, deltid 50 % i 15 år, 100 % i 25 år
- D: Startalder 27 år, lønn 6 G, deltid 60 %

Årlig alderspensjon i prosent av lønn, uttak ved 67 år. Fødselsår 1963, avkastning hybrid 5,0 %, G-vekst 4,0 %, Reg.fond er reguleringsfond i hybridordning når det er avtalt G-regulering av pensjonsbeholdningen- Da skal den som blir pensjonist ha sin andel av fondet ved pensjonsuttak

Forskjeller i pensjon, minimumsinnskudd

- A: Startalder 23 år lønn 5 G, deltid 100 %
- B: Startalder 27 år, lønn 7 G med 20 % høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn, deltid 100 %
- C: Startalder 27 år, lønn 6 G med 7 % høyere sluttlønn enn gjennomsnittslønn, deltid 50 % i 15 år, 100 % i 25 år
- D: Startalder 27 år, lønn 6 G, deltid 60 %

Årlig alderspensjon i prosent av lønn, uttak ved 67 år. Fødselsår 1963, avkastning innskuddspensjon 5,0 %, G-vekst 4,0 %,

Ved overgang til ny ordning: forskjellig effekt

- Effektene avhenger av
  - Innskuddsnivå i ny pensjonsordning
  - Fødselsår (levealdersjustering)
  - Alder og tjenestetid ved overgang til ny tjenstepensjonsordning
  - Lønn
  - Hvordan den nye pensjonsordningen er utformet utover innskuddsprosenten (garantier, utbetalingstid mm)
  - Avkastning/regulering
- Viktig å ikke bare se på pensjonsnivået ved uttak
  - Livsvarig vs. opphørende
  - Regulering av pensjoner under utbetaling
  - Om den ansatte må betale kostnader selv som pensjonist

Hva gir best pensjon?

- Offentlig sektors ordning er i de fleste tilfeller best for de som ønsker å ta ut pensjon tidlig
- Eldre har størst risiko for å komme dårlig ut ved endring
  - Kan miste retten til AFP
  - Levealdersjusteringen av offentlig tjenstepensjon betyr minst for disse (dermed «koster» det mest for de eldste å miste denne ordningen)
- For yngre vil levealdersjusteringen av offentlig tjenstepensjon gjøre endringen i pensjon relativt mindre
- Deltidsansatte kan tape mye
  - Tjener mye på samordningsregelverket i dag
  - Bare de 30 beste årene teller i offentlig tjenstepensjon
- Kvinner kan tape livsvarig pensjon (ved overgang til innskuddspensjon)
- Ansatte med særaldersgrenser kan tape mye dersom de mister særaldersgrensen

Risikodekninger

- Premie/innskuddsfritak
  - Lovpålagt, kan få en regulering både i offentlig privat, men ikke lik
- Uførepensjon
  - I utgangspunktet lik i offentlig og privat, men håndterer bl.a. tidligere tjenestetid, tidligere rettigheter og uføregrad mindre enn 50 % forskjellig, ikke fripoliserett i privat
- Ektefellepensjon
  - Kan lages lik pensjon i offentlig og privat, som regel ikke fripoliserett i privat
- Samboerpensjon
  - Finnes ikke i offentlig
- Barnepensjon
  - Kan lages lik pensjon i offentlig og privat, som regel ikke fripoliserett i privat

Det er mulig med fripoliserett i privat sektor, men den blir ofte fjernet

---

Takk for oppmerksomheten

